



In de schijnwerper:

Een integrale aanpak voor kwetsbare jongeren in de Gemeente Groningen

De gemeente Groningen heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in een integrale jongeren aanpak voor kwetsbare jongeren. Dit is gedaan door samen te werken met alle aanpalende werkterreinen en verschillende partijen binnen en buiten de gemeente. Daarnaast heeft de gemeente Groningen gewerkt aan een stevige basisstructuur en een intern netwerk zodat de diverse betrokkenen elkaar steeds beter weten te vinden, dat de gezamenlijke inspanningen steeds beter op elkaar aansluiten en elkaar versterken onafhankelijk of ze vanuit de arbeidsmarkt, het onderwijs, RMC, Jeugdzorg, Schuldhulpverlening of Veiligheid komen. Binnen deze ontwikkeling heeft de gemeente Groningen de Taskforce Jongeren opgezet als overlegorgaan met doorzettingsmacht voor jongeren tussen de 16-27 jaar die ondanks deze inspanningen toch niet de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. De Taskforce Jongeren signaleert, adviseert, verbindt en bewaakt op het gebied van onderwijs, werk, huisvesting. De leden van de Taskforce jongeren komen wekelijks bijeen om casussen te bespreken van jongeren die zijn vastgelopen en de jongeren meteen te koppelen aan de juiste personen of instanties. Het streven is om de jongeren via een aanpak op maat weer richting school of werk te bewegen.

Lonneke Kamp (aanjager en ontwikkelmanager grote opgaven bij de Gemeente Groningen), Sanwi Visser (hoofd leerlingzaken bij de Gemeente Groningen/RMC) en Gerda Jansen (projectleider aanpak jeugdwerkloosheid binnen de Arbeidsmarktregio Groningen) vertellen over de integrale aanpak voor kwetsbare jongeren.

1. De oorsprong: waar het begon & de mijlpalen

Lonneke Kamp vertelt hoe het begon: “In de gemeente Groningen zagen we omstreeks 2014 een groei van de jeugdwerkloosheid. Mede ingegeven door nieuwe wetgeving en decentralisaties in die periode, ontstond de behoefte in de gemeente Groningen betere verbindingen te leggen tussen verschillende partijen die zich vanuit de domeinen zorg, onderwijs en werk bezighouden met kwetsbare jongeren.” Deze jongeren werkloosheid stond ook op de agenda van de arbeidsmarktregio, vult Gerda Jansen aan. Vanuit die behoefte heeft de gemeente het initiatief genomen om rondetafelgesprekken te organiseren om te onderzoeken wat er eigenlijk gebeurt met en voor jongeren voor wie de ‘normale’ route school naar de arbeidsmarkt moeilijk verloopt. Lonneke Kamp vertelt verder: “Wat we ontdekten waren allemaal goede losse initiatieven. Echter, een goede integrale aanpak ontbrak. Daarom hebben we in november 2015 een brief opgesteld voor de Groningse gemeenteraad met de vraag om ons de opdracht te geven om met een integrale jongerenaanpak aan de slag te gaan.”

De brief was een gezamenlijk product van de verschillende partijen die hadden meegedaan aan de rondetafelgesprekken. De kernvraag daarin was steeds: hoe kunnen we binnen de gemeentelijke organisatie zorgen dat kwetsbare jongeren integraal worden geholpen? In de brief hadden de initiatiefnemers het idee voor een Jongerentaskforce als onderdeel voor een aanpak al opgenomen. De raad honoreerde het verzoek en in 2016 ging men met de Jongerenaanpak aan de slag.



De Jongerenaanpak richt zich op het organiseren en/of faciliteren van een snelle, effectieve en vooral samenhangende ondersteuning aan kwetsbare jongeren tussen 16 – 27 jaar zodat zij in staat zijn de regie te pakken op hun eigen leven, waaronder de regie op het organiseren van benodigde hulp.

Wij hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

1. De jongere krijgt extra ondersteuning bij onderwijs, werk en inkomen;
2. De jongere is tijdig voorbereid op eigen regie;
3. Wij zorgen voor ononderbroken en transparante ondersteuning;
4. Wij werken vanuit een netwerksamenwerking.

Binnen de Jongerenaanpak speelt de Taskforce Jongeren een centrale rol. De Taskforce Jongeren werkt met casuïstiek vanuit de praktijk, waardoor we zeker weten tegen welke problemen de jongeren daadwerkelijk oplopen. De Taskforce is er voor iedere professional die met kwetsbare jongeren werkt en een vraag of probleem heeft waar hij/zij niet uitkomt. Wekelijkse casuïstiek bespreking zorgt ervoor dat de professionals snel geholpen kunnen worden. Daarbij wordt oog gehouden op het oplossen van de casussen in de praktijk in samenwerking met partners (maatwerk). Daarnaast vormt de casuïstiek de basis waarop binnen de Jongerenaanpak trends worden gesignaleerd, zoals werkprocessen die niet goed verlopen, kaders die niet duidelijk zijn en partners die elkaar niet kennen. Hierdoor kunnen wij de dienstverlening aan kwetsbare jongeren in zijn algemeenheid continu verbeteren. Uniek aan de Taskforce is nu dat het boven de verschillende domeinen ‘onderwijs’ en ‘werk’ en ‘zorg’ hangt. “Door de doorzettingsmacht die we van de Raad hebben gekregen, lukt het ons om door te pakken. Soms lijken oplossingen te botsen met eigen opdrachten binnen een bepaald domein. Doordat je als Taskforce niet ‘van’ zo’n domein bent, maar erboven hangt, lukt het om oplossingen te creëren die boven de domeinen uitstijgen. Daarmee kan de Taskforce doeltreffend opereren”, vertelt Sanwi Visser.

5. Succesfactoren: wat heeft geholpen?

Voorkomen is beter dan genezen

De integrale Jongerenaanpak is voorgesteld aan de Raad van de gemeente Groningen als een preventiemaatregel. Door de signaleerfunctie van de Taskforce Jongeren wordt het mogelijk om aan de voorkant al verbanden aan te brengen en waardoor minder vaak achteraf in te gegrepen hoeft te worden.

Één verantwoordelijke wethouder als aanspreekpunt

Al snel ontdekten de pioniers dat wanneer je een integrale aanpak wilt maken, je daarvoor politiek bestuurlijke dekking nodig hebt. Nu vielen de verschillende domeinen nog onder 3 wethouders. Voor een integrale aanpak was het belangrijk om onder 1 wethouder de initiatieven samen te brengen, zodat die wethouder verantwoordelijk én aanspreekbaar zou zijn op dat onderwerp. Dat is een goede combinatie, merkt men. Het helpt om één aanspreekpunt voor de Taskforce Jongeren te hebben. Bovendien betreft het een wethouder die zelf jong is, ambitieus en visionair. Daarmee krijgt het onderwerp blijvende aandacht.



Een structuur die helpt om pragmatisch te zijn

Bij de oprichting van de Taskforce Jongeren heeft men gekeken naar een structuur waarbij men dichtbij de praktijk kon blijven. Dat doen de leden door regelmatig bijeen te komen en altijd casussen uit de praktijk in te brengen. Men neemt de tijd om een casus te bespreken. En let daarbij expliciet op het stellen van de juiste vragen. Welke informatie is cruciaal om beslissingen te nemen? De meeste casussen worden ingebracht door twee zorginstellingen, daarnaast komen er ook casussen van de wijkteams. Dit zijn mensen die zicht hebben op wie de jongeren zijn en wat er bij hen speelt. Daarom vraagt de Taskforce Jongeren de inbrengers om altijd telefonisch bereikbaar te zijn. Zo kunnen ze informatie die ontbreekt om een beslissing te nemen, snel opvragen. Daarnaast durven ze de vraag te stellen: hoort deze vraag bij ons? De Taskforce Jongeren is al met al dus ook heel pragmatisch.

Een team van personen en competenties zodat alle kennis in huis is

Het team van de Taskforce Jongeren is geselecteerd op personen en competenties vanuit zowel onderwijs, werk als zorg. Daardoor is er veel expertise in het team. Men zit met verschillende karakters en rollen aan tafel: baanbrekers, filosofen, handhavers, kennisspecialisten. Buiten het team is een schil met mensen op wie men direct een beroep kan doen. Zo zijn er hotlines met een jurist die kan helpen uitvogelen of iets wel of niet kan en is er een kennisspecialist van werk onderwijs en zorg Jeugd en WMO.

De integrale jongeren aanpak als knooppunt door het organiseren van dwarsverbanden

Op verschillende momenten zijn vanuit de integrale jongeren aanpak gelegenheden georganiseerd waarop men met verschillende organisaties en personen samenkwam. Zo werd bijvoorbeeld het Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) aan tafel gebracht bij directeuren van het domein 'werk' en ROC's. Dat heeft gezorgd voor dwarsverbanden. Die helpen om een sluitend vangnet te vormen, vroegtijdig problemen te signaleren en nog beter met elkaar samen te werken

Het Thuiszitterspact

Het Thuiszitterspact dat in 2018 werd opgetekend, laat een overall ambitie van verschillende partijen zien als het gaat om jongeren en school, werk of zorg. Met het Thuiszitterspact hebben verschillende partijen waaronder de gemeente Groningen de ambitie uitgesproken dat geen enkel kind of jongere onder de 18 jaar langer dan drie maanden thuis zit zonder een aanbod van passend onderwijs, werk en/of zorg. Dit pact draagt bij aan het bestuurlijk commitment.

Ad hoc inspelen op wat nodig is

Op een gegeven moment kreeg het RMC en de Taskforce gemeente Groningen te maken met het thema veiligheid op school. Zes jongeren waren bij een mbo-instelling van school gestuurd. Er is toen door onderwijsbestuurders aan de bel getrokken bij twee wethouders. Deze signalen zijn gezamenlijk opgepakt en er zijn ad hoc bijeenkomsten georganiseerd om het thema 'veiligheid' te bespreken. Inmiddels is de verbinding met het domein zorg en veiligheid gemaakt. Een beleidsmedewerker rondom dit thema is aangehaakt bij de Taskforce. Daarmee is het thema goed ingebed in de Taskforce.



Pragmatische oplossingen door durven, doen en invloed nemen

Het lukt in de Taskforce om out-of-the-box te denken en daarmee met creatieve oplossingen te komen. Zo is er het voorbeeld waarin een auto werd gekocht voor een vader die zo, in plaats van afhankelijk te zijn van taxivervoer, zelf zijn zoon naar school kon brengen. Dat soort initiatieven vraagt om lef. De doorzettingsmacht die men vanuit de gemeenteraad heeft gekregen geeft ruimte om vanuit het uitgangspunt om jongeren centraal te stellen, ruimhartig met wetgeving om te gaan.

6. Vervolgstappen: wensen en uitdagingen voor de toekomst

Creatief omgaan met wet- en regelgeving om over de domeinen heen te kijken

Op dit moment ligt er een duidelijke structuur waarmee inhoudelijke problemen opgepakt kunnen worden. De komende twee jaar hoopt de Jongerentaskforce zich meer te kunnen gaan richten op het huisvestingsvraagstuk voor jongeren. Samen met woningcoöperaties hoopt men te kijken naar geschikte en betaalbare woningen voor jongeren. En op die manier de samenwerking met de 'hardere' kant van het sociale domein te versterken. Gerelateerd heeft men de wens om nog creatiever om te gaan met wet- en regelgeving. Veel problematiek onder jongeren hoort thuis bij verschillende domeinen en het blijft een uitdaging om daar slim en domein overstijgend mee om te gaan.

In een vroeg stadium preventief aan de slag

Op het gebied van werk wil de Taskforce op zoek naar vernieuwende concepten om in een vroeg stadium, preventief, met dreigende uitval aan de slag te gaan. Zo kan het helpen om al tijdens de opleiding met jongeren aan de slag te gaan rondom hun CV. Inspiratie voor vernieuwende werkwijzen halen ze uit de arbeidsmarktregio en hun samenwerkingspartners, zoals bijvoorbeeld in Assen waar het Drenthe College een pilot doet met jongerenwerkcoaches op school. Doordat de coaches dichtbij zijn, kunnen problemen op het werk vroegtijdig gesignaleerd worden. De Taskforce in Groningen oriënteert zich op deze en andere slimme vernieuwingen.

Hoogopgeleide jongere met een GGZ-aandoening

Lonneke: "Vorige week was er een kenniscongres over hoogopgeleiden jongeren met een GGZ aandoening (denk aan stoornissen in het autistisch spectrum, depressie of psychosen). Die hebben we relatief veel. Maar ze zijn niet traditioneel in beeld, bijvoorbeeld omdat hun thuissituatie goed was. Maar als ze gaan studeren zien we problemen ontstaan. Het zelfstandig worden is niet makkelijk voor deze groep. Gemeente Groningen heeft daar geen of onvoldoende antwoord op, het sociaal domein en zorg domein werken nog niet samen. Soms denk ik wel: we weten er als gemeente te weinig over. Ze lijken misschien zelfredzaam, maar blijken hardnekkige problemen te hebben." De wens is om dit meer te onderzoeken – ook omdat de groep wel groot is – en te kijken hoe je er met elkaar een meer sluitende aanpak voor kunt ontwikkelen. Er is al een startbijeenkomst geweest met mensen van RUG, UMCG, de Hanzehogeschool en Lentis, instellingen die hier allemaal mee zoekend in zijn. Dat is een mooie eerste stap.

Jongerenparticipatie

De volgende stap daarin is jongerenparticipatie: hoe kunnen we jongeren zelf betrekken bij beleid en uitvoering over verschillende domeinen heen?

